

A l'altra alba de la llum

ROGER COSTA-PAU

POESIA / NARRATIVA

Marc Romera, *La mel*.
Eumo-Cafè Central.
Barcelona, 2002.

Marc Romera, *La pau del cranc*. Premi
Gabriel Ferrater. Edicions 62 /
Empúries.
Barcelona, 2002.

Marc Romera, *Mala vida*.
Angle Editorial. Barcelona, 2002.

En el seu darrer recital *Clàssics i no*, Raimon enlairava en forma de cançó aquell poema de Jordi de Sant Jordi que arrenca així: "Tots jorns aprenc e desaprenc ensems". Explicava el cantant, i també poeta, que havia estat ben a punt de substituir aquell títol de *Clàssics i no* pel vers acabat de citar. A Raimon bé prou que li coneixem el posat de lector incansable i perspicaç, de manera que la possible substitució no hauria sorprès ningú. En la seva progressió, el poema de Jordi de Sant Jordi creix en un cant estricta a la vida, però també en les constatacions més hirsutes d'una controvèrsia en tot. Diguem que entre la interrogació existencialista i, per exemple, el més pur misticisme, hi ha un espai extens de visions del món en el territori de l'art, de la literatura i del pensament, no pas forçosament antagòniques. En aquest trànsit i en aquesta fervorosa densitat, parlant del poeta -i ara també novel·lista- Marc Romera (Barcelona, 1966), hauríem d'acostar-nos segurament a les mirades més de signe vitalista, amb tots els components interrelacionats que hi escauen... Valgui l'exemple per apuntar que en el gruix dels seus abeuratges també hi sumariem -per què no?- alguna porció suculenta dels raïms torbadors de Jordi de Sant Jordi.

En la solapa que abraça aquest llibre, *La mel*, podem llegir: "La poesia de Marc Romera és en constant evolució i experimentació de noves vies expressives que, a partir de l'assoliment d'un llenguatge propi, fan que cada llibre sigui diferent de l'anterior. Així, el pes d'una reflexió moral a partir de l'expectativa i de l'experiència pròpia, ha anat donant pas a una preocupació per la forma verbal com a marc necessari per a l'expressió d'una visió crítica i distant del món que l'envolta". De poetes que hagin parit fruits -sense fer matisacions en el temps i, naturalment, cadascun i cadascuna en el seu trajecte singular- podríem citar-ne un nombre abundós. Per no

fer-ne un llistat excessiu, des de Màrius Sampere, Lluís Solà, Bartomeu Fiol, Vicent Alonso i Montserrat Rodés fins a Lluís Calvo, Isidre Martínez Marzo, Susanna Rafart i Manel Ollé...

La mel, com a títol, apareix en el llibre acompanyat d'una incisió entre parèntesis: *un rèquiem*. El parèntesi no és gratuït, si bé el rèquiem no s'ha d'entendre com un atribut del títol *La mel*, sinó com un complement, en tal cas, de contraposició en i dins el discurs: tots els poemes del volum són precedits per unes pregàries que pertanyen a la tradició catòlica i que s'inscriuen en la litúrgia de funerals. Les composicions de Marc Romera es poden percebre com la resposta a aquella premeditació fúnebre. Cal parlar, per tant, d'uns poemes absolutament brindats a la vida. "Tremola al ple del teu plaer, sense alè, / corcat de sucre entre els queixals i amb por als ullals, / tota la ira dels que mai no van saber / treu-

buscar el vers tallant, més incisiu, i això el porta, en la suma global, a unes composicions més breus, d'acord amb la temàtica que uneix els poemes. Una temàtica que continua centrant-se en l'aposta per la vida però que ara incorpora les constatacions d'una vivència que no exclou ni de bon tros l'acidesa, els avatars, les febleses, la controvèrsia i les cruors dels viure més intrínseques. També en aquest conjunt de factors canviants intervenen els registres, la qual cosa es fa evident en una temptativa agosarada (més d'un cop se senten amb excés remors, per exemple, d'Enric Casasses) que Marc Romera etziba en el terreny de les imatges. Heus ací algun esquenall com a mostra: "El vent du llum morada / i l'aire del veí / menja boques de peix. / S'ho beu tot a les cartes / i angoixa la derrota / amb un badall. / Ningú no s'ha tocat / i tots parlen de l'altre". O bé: "De què serveix? / Tota

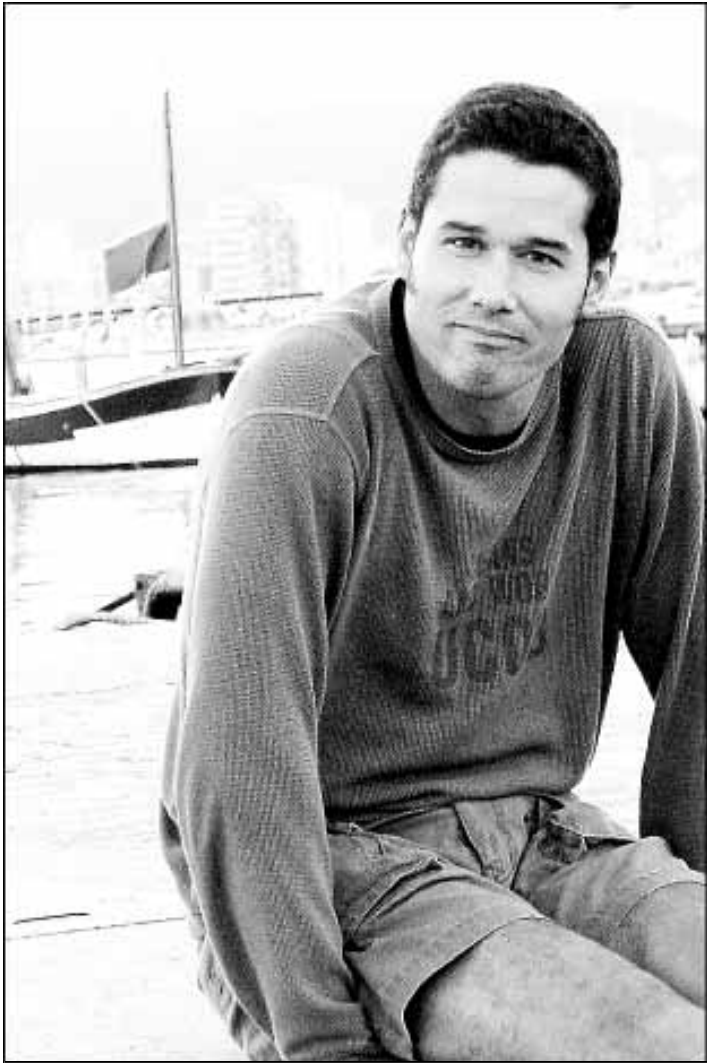
la podridura es vincla a crits, / rialla histèrica, / histriònica, / que escup a la perplexitat cansada del veí / l'inútil color cru de cada cosa. / Les que fa, / no les que deixa".

TRAGICOMÈDIA

Mala vida és una primera novel·la. I val a dir que aquesta circumstància explica la major part de les seves característiques: Marc Romera no ha volgut fer una obra convencional, i els resultats, fet i fet, en són la millor mostra. La història se centra en la vida d'un personatge anomenat H, un jove barceloní de 25 anys. Són, en realitat, tres dies viscuts en una ciutat (Barcelona) construïda en la ficció però que al capdavant no és gens llunyana. H és un pintor defraudat, capat, frustrat i malmès, que ha reconegut el seu fracàs. El seu i el dels seus companys de generació, amb totes les connotacions de clima i efectes socials que això implica. La sortida és acabar convertit en un animal absolutament insociable, encara que manté un bronzit més

que esponerós durant la seva vida nocturna al costat d'un seu amor sense lligams i al costat també del seu amic Eudald, el segon protagonista de l'obra... A cavall entre el somni i la realitat, entre la realitat i la ficció, Marc Romera tria per a la seva història -i la de tants altres- un final que sorprendrà.

Des de la perspectiva d'una escriptura global -i sense que això sigui el precedent de cap valor comparatiu ni per bé ni per mal- sembla clar que el narrador Marc Romera s'acosta més al poeta de *La pau del cranc* que no pas al poeta de llibres com ara *La mel* i *La mandra*. A banda de possibles reserves en el treball del llenguatge, sí que és cert que en *Mala vida* plana un estil curull de fusta personalíssima.

El poeta i novel·lista Marc Romera va néixer a Barcelona el 1966

re-li suc a cel i a terra i a carrer / s'aproparà per envejar-te cicatrius. / I els commouràs perquè, entre morts, sabran que vius".

DISTÀNCIA ENTRE POEMARIS

Després de *La mel*, ha vingut *La pau del cranc*. Tot i que publicats en el curs del mateix any, es fa evident una distància important de temps en la confecció interior d'un i altre llibre. En realitat, hi ha una suma de factors que fan pensar en un salt endavant. *La pau del cranc* manlleua de *La mel* els millors atributs del llenguatge més cabalós, així com d'un hàbit general amb cara i ulls, i en resta, justament, uns quants excessos formals en el discurs. En aquesta ocasió, Romera sol tendir a

NARRATIVA

'Ieu sabi un conte'

JOAN AGUT

Contes d'Occitània. Selecció i traducció de Manel Zabala. DVD. Barcelona, 2002

És sabut que en el fons de tota cultura hi ha el tresor, sovint amagat i mal conegut, de la tradició oral, un pòsit de contes, rondalles, faules i llegendes que s'han transmès d'una generació a una altra a través de la paraula abans que filòlegs i folkloristes els fixessin en lletra escrita, servant així per a la posterioritat aquest filó literari. Occitània, tan propera i tan llunyana alhora, no és una excepció en aquest terreny i els contes populars dels diversos indrets del país van ser recollits per benemèrits estudiosos de Gasconya, Provença, Alvèrnia, Llenguadoc.

Partint del fons bibliogràfic existent, Manel Zabala ha espigolat noranta contes occitans que ha traduït al català. Manel Zabala (Barcelona, 1968) és un dels fundadors de l'Associació de Joves Escriuers en Lengua Occitana i col·laborador habitual de les revistes *Òc* i *Reclams* i d'aquest mateix suplement. A Barcelona Televisió és responsable i presentador del programa *Infòc*, un informatiu en llengua occitana. Com a escriptor ha publicat *Ieu sabi un conte...*, premi Serra d'Or de narració 2002, i *Massa café*.

Contes d'Occitània constitueix un ampli recull de narracions populars que tracten els temes més diversos. El ventall aplega contes de registres heterogenis, que abarquen una àmplia temàtica, des de la pietat a l'anticlericalisme, de l'èpica popular a la misoginia, dels malpagadors a l'avarícia, de la procacitat al lirisme, del dimoni burlat a les ànimes que tornen del més enllà, dels metges barroers a les casades adúlteres, de la recompensa del bé al càstig del mal, un retaule de personatges, homes i dones, criatures i animals, que exemplifiquen la vida quotidiana de la gent senzilla, amb algun poderós entremig, generalment de la ruralia, i que donen testimoni d'un món en procés de desaparició.

Encara que, segons la bibliografia utilitzada per Zabala, els contes hagin estat aplegats des de mitjans anys 70 a la fi del segle, una atenta lectura ens farà adonar que les narracions contenen referències històriques dels segles XVIII i XIX, per bé que algunes històries podrien ser contemporànies del mullà Nasr-Eddin, mític personatge medieval àrab. El sabor de la saviesa ancestral perviu com un eco malgrat les transformacions que han sofert les contalles en passar de boca en boca al llarg del temps. Des d'aquesta perspectiva la selecció de contes realitzada per Zabala pot ser llegida en dos nivells, en un primer i immediat com un recull d'històries divertides, de moralitat variada, i en un segon pla, més pregon, com un aplec de narracions que amaga un fons de saviesa antiga i popular.

No podem obviar el fet que la lectura de *Contes d'Occitània* produeix certa nostàlgia, un sentiment de reanca per a una cultura germana, l'occitana, ferida de mort que es resisteix a ser enterrada. En aquest sentit la figura de Zabala, un home dels nostres dies, de 35 anys, constitueix una esperança per a tots aquells que pateixen *mal de llengua* i que volen *salvar els mots*, en un món cada dia més igual i, malauradament, menys sensible als matisos i la diferència.